

Spolufinancováno
Evropskou unií

NSC NÁRODNÍ
SCREENINGOVÉ
CENTRUM

Soubor edukačních materiálů ve vztahu k podpoře implementace správných postupů v časném záchytu

Autoři:	Kolektiv autorů NSC
Verze:	1.0
Datum:	25. 6. 2026

Národní screeningové centrum
Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR
Kounicova 688/26, 602 00 Brno
E-mail: nsc@uzis.cz; tel.: 778 529 202

Obsah

Obsah	1
Shrnutí	3
1 Úvod	5
2 Význam komunikační a edukační podpory při implementaci programů časného zachytu.....	6
2.1 Komunikace jako nedílná součást implementace preventivních programů.....	6
2.2 Úloha komunikační a edukační podpory.....	6
2.3 Cílové skupiny komunikační podpory	7
2.4 Přínos komunikační podpory pro implementaci programů	8
2.5 Zkušenosti Národního screeningového centra	9
3 Cíle a principy tvorby souboru edukačních materiálů	9
3.1 Cíle tvorby edukačních materiálů.....	9
3.2 Základní principy tvorby edukačních materiálů.....	10
3.3 Typologie edukačních materiálů	11
3.4 Životní cyklus edukačních materiálů	12
3.5 Soubor edukačních materiálů jako součást implementace programu	12
4 Přehled vytvořených edukačních materiálů.....	13
4.1 Materiály určené poskytovatelům zdravotních služeb	13
4.2 Materiály určené veřejnosti a účastníkům programů	17
4.3 Přehled vytvořených materiálů v rámci projektu DAIZ.....	19
5 Přehled komunikační a edukační podpory vytvořené pro jednotlivé programy realizované v rámci projektu DAIZ.....	19
5.1 Program časného zachytu aneurysmatu abdominální aorty (AAA).....	20
5.2 Program včasného zachytu závažných očních vad u dětí (VZOV).....	24
5.3 Program novorozeneckého screeningu	26
5.4 Program screeningu sluchu v 5 letech.....	30
5.5 Screening sluchu dospělých nad 50 let	33
5.6 Screening psychosociálního stresu u žen po porodu s využitím aplikace MOODPASS.....	35

6	Doporučení pro implementaci komunikační a edukační podpory do praxe	39
7	Strategie diseminace vytvořených edukačních materiálů	41
7.1	Cíle strategie diseminace	42
7.2	Cílové skupiny diseminace	42
7.3	Hlavní komunikační kanály	43
7.3.1	Webové portály	43
7.3.2	Odborné konference a semináře	43
7.3.3	Webináře a online vzdělávání	43
7.3.4	Tištěné informační materiály	44
7.3.5	Sociální sítě	44
7.3.6	Média	44
8	Očekávané přínosy vytvořeného souboru edukačních materiálů	45
8.1	Přínosy pro poskytovatele zdravotních služeb	45
8.2	Přínosy pro účastníky programů	46
8.3	Přínosy pro organizaci programů časného zachytu	46
8.4	Přínosy pro systém zdravotní péče	47
8.5	Přínosy pro další rozvoj programů časného zachytu	47
8.6	Dlouhodobá udržitelnost vytvořených materiálů	48
9	Závěr	48

Shrnutí

Programy časného záchytu představují jeden z nejúčinnějších nástrojů moderní preventivní zdravotní péče. Jejich cílem je zachytit závažná onemocnění nebo rizikové stavy v době, kdy je možné zahájit účinnou léčbu, předejít rozvoji komplikací a významně zlepšit zdravotní prognózu jednotlivce i celé populace. Úspěšná implementace těchto programů však nezávisí pouze na odborném nastavení diagnostických postupů, organizačním zabezpečení zdravotních služeb nebo dostupnosti zdravotnické infrastruktury. Nedílnou součástí každého programu je také kvalitně připravená komunikační a edukační podpora.

Zkušenosti Národního screeningového centra (NSC) získané při přípravě, pilotním ověřování a implementaci populačních i pilotních programů časného záchytu jednoznačně potvrzují, že vhodně nastavená komunikace významně ovlivňuje úspěšnost zavádění preventivních programů do klinické praxe. Odborně správné, jednotné a srozumitelné informace podporují spolupráci zdravotnických pracovníků, usnadňují orientaci cílových skupin a posilují důvěru veřejnosti v preventivní zdravotní péči. Současně přispívají ke zvýšení účasti cílové populace ve screeningových programech, což představuje jeden z hlavních předpokladů jejich dlouhodobé efektivity.

Tento dokument vznikl jako výstup klíčové aktivity **KA2 – Podpora implementace správných postupů v časném záchytu prostřednictvím cílené diseminace edukačních materiálů**, realizované v rámci projektu **Datové, analytické a informační zázemí pro podporu a zvyšování kvality preventivních programů časného záchytu onemocnění (DAIZ)**.

Publikace shrnuje přístup Národního screeningového centra k přípravě komunikační a edukační podpory preventivních programů a současně představuje soubor materiálů vytvořených v rámci projektu DAIZ. Nejde pouze o přehled jednotlivých informačních výstupů, ale především o metodický dokument popisující principy jejich tvorby, způsoby využití v klinické praxi, zkušenosti získané při jejich implementaci a doporučení pro přípravu dalších programů časného záchytu.

Součástí dokumentu jsou také příklady komunikační a edukační podpory připravené pro jednotlivé populační a pilotní programy, mezi které patří zejména Program časného záchytu aneurysmatu abdominální aorty, program včasného záchytu závažných očních vad u dětí, novorozenecký screening, screening sluchu u dětí, screening sluchu u dospělých nad 50 let a telemedicínský projekt MOODPASS zaměřený na podporu časného záchytu psychosociálního stresu po porodu.

Dokument současně vychází z dlouhodobé komunikační strategie Národního screeningového centra, jejíž principy byly během realizace projektu systematicky rozvíjeny a aplikovány na jednotlivé preventivní programy. Získané zkušenosti potvrzují, že komunikační a edukační podpora musí být připravována již od počátku vzniku programu a tvořit jeho přirozenou součást. Pouze propojení odborných doporučení, metodických dokumentů, informačních materiálů, digitálních nástrojů, webových portálů, odborných vzdělávacích aktivit a veřejné komunikace umožňuje vytvořit jednotné informační prostředí podporující efektivní implementaci programů časného záchytu.

Publikace je určena především odborným garantům preventivních programů, pracovníkům Ministerstva zdravotnictví České republiky, zdravotním pojišťovnám, odborným společnostem, poskytovatelům zdravotních služeb, pracovníkům veřejného zdravotnictví a dalším subjektům podílejícím se na přípravě, zavádění a hodnocení programů časného zachytu onemocnění.

1 Úvod

Programy časného záchytu představují nedílnou součást moderní zdravotní politiky zaměřené na podporu prevence, snižování nemocnosti a úmrtnosti a zvyšování kvality života obyvatel. Včasná identifikace onemocnění nebo rizikových stavů umožňuje zahájit léčbu ve stadiu, kdy je její účinnost nejvyšší, současně snižuje náklady na zdravotní péči a přispívá k efektivnějšímu využívání zdravotnických zdrojů.

Samotné vytvoření odborné metodiky nebo zavedení organizačních procesů však není dostatečným předpokladem úspěšné implementace programu časného záchytu. Zkušenosti z České republiky i ze zahraničí ukazují, že rozhodujícím faktorem úspěchu je rovněž schopnost vytvořit důvěryhodné informační prostředí, které propojí odbornou veřejnost, poskytovatele zdravotních služeb, státní správu, zdravotní pojišťovny, patientské organizace i samotné občany.

Komunikační a edukační podpora proto představuje jeden ze základních pilířů implementace preventivních programů. Jejím úkolem není pouze poskytovat informace o existenci programu, ale především vysvětlovat jeho význam, sjednocovat komunikaci zdravotnických pracovníků, podporovat správnou interpretaci odborných doporučení, odstraňovat informační bariéry a posilovat důvěru veřejnosti v preventivní zdravotní péči. Kvalitně připravené edukační materiály současně napomáhají sjednocení odborných postupů, usnadňují orientaci zdravotnických pracovníků i pacientů a podporují dlouhodobou udržitelnost programu.

Národní screeningové centrum (NSC), jako organizační jednotka Ústavu zdravotnických informací a statistiky České republiky, dlouhodobě zajišťuje metodickou, analytickou, technickou a koordinační podporu programů časného záchytu. Vedle přípravy odborných metodik, organizace pilotních projektů a hodnocení kvality jednotlivých programů se systematicky věnuje také tvorbě komunikačních a edukačních nástrojů, které podporují jejich implementaci do běžné zdravotní péče.

V rámci projektu **Datové, analytické a informační zázemí pro podporu a zvyšování kvality preventivních programů časného záchytu onemocnění (DAIZ)** byla této oblasti věnována samostatná klíčová aktivita zaměřená na vytvoření souboru edukačních materiálů podporujících správnou implementaci preventivních programů. V průběhu realizace projektu vznikla řada informačních, metodických, grafických i digitálních výstupů určených jak odborné veřejnosti, tak široké populaci. Současně byly ověřeny různé způsoby komunikace prostřednictvím odborných konferencí, webinářů, webových portálů, sociálních sítí, tiskových konferencí, informačních kampaní a dalších komunikačních kanálů.

Cílem tohoto dokumentu je představit ucelený systém komunikační a edukační podpory vytvořený v rámci projektu DAIZ, popsat principy tvorby jednotlivých materiálů, shrnout zkušenosti získané při jejich využívání a formulovat doporučení pro přípravu komunikační podpory dalších programů časného záchytu. Dokument současně představuje souhrn vytvořených edukačních materiálů a ukazuje jejich význam při implementaci správných postupů v preventivních programech.

Publikace není zaměřena na hodnocení klinické účinnosti jednotlivých screeningových programů. Pozornost je věnována především procesu jejich implementace a úloze komunikační a edukační podpory jako jednoho z rozhodujících faktorů úspěšného zavádění preventivních programů do zdravotnické praxe.

2 Význam komunikační a edukační podpory při implementaci programů časného zachytu

2.1 Komunikace jako nedílná součást implementace preventivních programů

Programy časného zachytu představují komplexní zdravotnické intervence, jejichž úspěšnost je podmíněna nejen odbornou kvalitou diagnostických postupů, ale také mírou jejich přijetí zdravotnickými pracovníky a cílovou populací. Zavedení nového programu proto nelze chápat pouze jako organizační nebo legislativní proces. Stejnou pozornost je nezbytné věnovat systematické komunikační a edukační podpoře, která vytváří předpoklady pro správnou implementaci programu do běžné klinické praxe.

Komunikace v programech časného zachytu plní několik vzájemně propojených funkcí. Především zajišťuje předávání odborně správných a jednotných informací všem subjektům zapojeným do realizace programu. Současně podporuje porozumění významu preventivních vyšetření, pomáhá odstraňovat bariéry účasti a posiluje důvěru veřejnosti v preventivní zdravotní péči.

Zkušenosti Národního screeningového centra potvrzují, že kvalitně připravená komunikační podpora významně usnadňuje implementaci nových programů. Naopak nedostatečná nebo nekoordinovaná komunikace může vést k rozdílnému výkladu odborných doporučení, nejistotě zdravotnických pracovníků i nízkému zájmu cílové populace o účast v programu.

Komunikační a edukační aktivity proto musí být plánovány již v průběhu přípravy programu a tvořit jeho integrální součást od počátku implementace.

2.2 Úloha komunikační a edukační podpory

Komunikační a edukační podpora představuje soubor vzájemně provázaných aktivit zaměřených na předávání odborně garantovaných informací, podporu správné implementace programu a motivaci cílových skupin k aktivnímu zapojení.

Jejím cílem není pouze informovat o existenci programu, ale zejména:

- vysvětlovat význam preventivního vyšetření,
- podporovat správné provádění doporučených postupů,

- sjednocovat komunikaci mezi jednotlivými poskytovateli zdravotních služeb,
- usnadňovat orientaci pacientů v průběhu programu,
- posilovat důvěru veřejnosti v preventivní zdravotní péči,
- podporovat dlouhodobou udržitelnost programu.

Úspěšná komunikační podpora propojuje odborné informace, praktická doporučení, moderní komunikační technologie i nástroje veřejné komunikace do jednoho funkčního systému.

2.3 Cílové skupiny komunikační podpory

Komunikační strategie programů časného zachytu musí vycházet z potřeb jednotlivých cílových skupin. Každá skupina vyžaduje odlišnou úroveň odbornosti, jinou formu sdělení i rozdílné komunikační nástroje.

Mezi hlavní cílové skupiny patří zejména:

Poskytovatelé zdravotních služeb

Do této skupiny patří lékaři primární péče, ambulantní specialisté, laboratorní pracoviště i další zdravotničtí pracovníci podílející se na realizaci programu.

Komunikace je zaměřena především na:

- metodické vedení,
- sjednocení odborných postupů,
- organizaci programu,
- správnou interpretaci doporučení,
- podporu komunikace s pacienty.

Odborné společnosti a odborní garanti

Významnou cílovou skupinu představují odborné společnosti, odborní garanti programů a pracovní skupiny podílející se na tvorbě odborných doporučení.

Komunikační podpora umožňuje:

- sdílení odborných poznatků,
- připomínkování metodických dokumentů,
- sjednocení odborných stanovisek,
- podporu implementace doporučených postupů.

Cílová populace

Veřejná komunikace je zaměřena na osoby, kterých se program přímo týká. Jejím cílem je především zvýšit informovanost o významu preventivních vyšetření, odstranit obavy spojené se screeningem a motivovat občany k aktivní účasti.

Komunikace musí být:

- srozumitelná,
- důvěryhodná,
- odborně správná,
- prakticky využitelná.

Další partneři

Úspěšná implementace programů časného zachytu vyžaduje spolupráci řady dalších subjektů, zejména Ministerstva zdravotnictví České republiky, zdravotních pojišťoven, patientských organizací, krajských institucí, akademických pracovišť, médií a neziskových organizací.

Komunikační podpora napomáhá koordinaci aktivit všech zapojených partnerů a vytváří jednotné informační prostředí.

2.4 Přínos komunikační podpory pro implementaci programů

Komunikační a edukační podpora významně ovlivňuje kvalitu implementace programů časného zachytu. Přispívá nejen ke zvýšení informovanosti jednotlivých cílových skupin, ale také ke sjednocení odborných postupů a efektivnější organizaci programu.

Mezi hlavní přínosy patří zejména:

- sjednocení předávaných informací napříč zdravotnickým systémem,
- podpora správné interpretace metodických doporučení,
- zlepšení komunikace mezi zdravotnickými pracovníky a pacienty,
- zvýšení důvěry veřejnosti v preventivní programy,
- odstranění informačních bariér bránících účasti ve screeningu,
- vyšší účast cílové populace v programech časného zachytu,
- efektivnější zavádění nových preventivních programů do klinické praxe,
- podpora dlouhodobé udržitelnosti programů.

Zkušenosti získané při realizaci projektu DAIZ ukazují, že nejlepších výsledků je dosahováno tehdy, pokud jsou komunikační aktivity připravovány souběžně s odborným návrhem programu a průběžně rozvíjeny po celou dobu jeho implementace.

2.5 Zkušenosti Národního screeningového centra

Národní screeningové centrum během své činnosti připravilo komunikační a edukační podporu pro řadu populačních i pilotních programů časného zachytu. Přestože se jednotlivé programy liší svým odborným zaměřením, ukázalo se, že jejich úspěšná implementace vychází z několika společných principů.

Za nejvýznamnější zkušenosti lze považovat zejména:

- přípravu komunikační strategie již při vzniku programu,
- propojení odborné, mediální a veřejné komunikace,
- vytváření jednotného informačního prostředí,
- využívání kombinace tištěných i digitálních komunikačních nástrojů,
- průběžnou aktualizaci všech informačních materiálů,
- zapojení odborných společností do přípravy obsahu,
- využívání moderních komunikačních kanálů včetně webových portálů, sociálních sítí, webinářů a audiovizuálních materiálů,
- průběžné vyhodnocování účinnosti komunikačních aktivit.

Tyto zkušenosti se staly základem metodického přístupu Národního screeningového centra k přípravě komunikační a edukační podpory a byly uplatněny také při realizaci projektu DAIZ. V následujících kapitolách jsou rozpracovány do konkrétních principů tvorby edukačních materiálů a doplněny příklady jejich praktického využití v jednotlivých programech časného zachytu.

3 Cíle a principy tvorby souboru edukačních materiálů

3.1 Cíle tvorby edukačních materiálů

Edukační materiály představují jeden z klíčových nástrojů podporujících implementaci programů časného zachytu. Jejich hlavním účelem je zajistit jednotné, odborně správné a srozumitelné předávání informací všem subjektům zapojeným do přípravy, realizace i využívání preventivních programů.

Na rozdíl od jednorázových informačních kampaní tvoří edukační materiály dlouhodobou podporu programu. Provázejí jeho jednotlivé fáze – od přípravy a pilotního ověření přes vlastní implementaci až po rutinní provoz a průběžnou aktualizaci odborných doporučení.

Při jejich tvorbě je nezbytné zohlednit potřeby různých cílových skupin, které se liší úrovní odborných znalostí, způsobem využívání informací i preferovanými komunikačními kanály. Soubor edukačních

materiálů proto musí vytvářet ucelený informační systém, ve kterém se jednotlivé výstupy vzájemně doplňují.

Hlavní cíle tvorby edukačních materiálů jsou:

- zvýšit informovanost odborné veřejnosti o principech a organizaci programu,
- podpořit správnou implementaci doporučených postupů v klinické praxi,
- zvýšit informovanost a motivaci cílové populace k účasti v programech časného zachytu,
- usnadnit komunikaci mezi zdravotnickými pracovníky a pacienty,
- sjednotit předávání odborných informací napříč zdravotnickým systémem,
- poskytnout ověřené a důvěryhodné informační zdroje,
- podpořit dlouhodobou udržitelnost programu prostřednictvím průběžně aktualizovaných materiálů.

3.2 Základní principy tvorby edukačních materiálů

Při přípravě všech materiálů vytvořených v rámci projektu DAIZ byly uplatňovány jednotné metodické principy. Jejich cílem bylo zajistit vysokou odbornou úroveň, jednotnou komunikaci a praktickou využitelnost v každodenní zdravotnické praxi.

Odborná správnost

Veškeré informace musí vycházet z aktuálních vědeckých poznatků, doporučených postupů odborných společností a platné legislativy. Obsah jednotlivých materiálů je připravován ve spolupráci s odbornými garanty programu a před zveřejněním prochází odbornou oponenturou.

Pravidelná aktualizace materiálů je nezbytnou podmínkou jejich dlouhodobé využitelnosti.

Srozumitelnost

Forma sdělení musí odpovídat cílové skupině, pro kterou je materiál určen. Odborné materiály určené zdravotnickým pracovníkům mohou obsahovat odbornou terminologii a podrobnější metodická doporučení, zatímco materiály určené veřejnosti musí být psány jasným, srozumitelným a prakticky orientovaným jazykem.

Srozumitelnost podporuje využívání přehledné struktury textu, grafických prvků, schémat, infografik a názorných příkladů.

Jednotnost sdělení

Bez ohledu na použitý komunikační kanál musí být zachována obsahová konzistence všech materiálů. Informace poskytované prostřednictvím webových portálů, informačních letáků, odborných prezentací, sociálních sítí nebo vzdělávacích akcí musí vycházet ze stejných odborných doporučení a používat jednotnou terminologii.

Jednotná komunikace minimalizuje riziko rozdílné interpretace odborných informací a posiluje důvěryhodnost programu.

Jednotná vizuální identita

Grafické zpracování materiálů významně ovlivňuje jejich srozumitelnost i důvěryhodnost. Všechny materiály by proto měly respektovat jednotnou vizuální identitu programu nebo instituce, která je vytváří.

Jednotný grafický styl usnadňuje orientaci uživatelů, podporuje rozpoznatelnost programu a přispívá ke konzistentní prezentaci preventivních aktivit.

Dostupnost

Edukační materiály musí být snadno dostupné všem cílovým skupinám. Vedle tištěných materiálů je proto vhodné využívat také elektronické formy distribuce prostřednictvím webových portálů, informačních systémů, sociálních sítí nebo e-learningových platforem.

Při jejich tvorbě je vhodné zohlednit také potřeby osob se specifickými komunikačními nebo zdravotními omezeními.

Praktická využitelnost

Materiály by měly poskytovat informace, které lze bezprostředně využít v každodenní praxi. Vedle obecných informací by proto měly obsahovat konkrétní doporučení, algoritmy, přehledy postupů, odpovědi na nejčastější otázky nebo návody pro komunikaci s pacienty.

Praktická orientace materiálů usnadňuje jejich využívání zdravotnickými pracovníky a podporuje jednotnou implementaci programu.

Modularita a aktualizace

Jednotlivé materiály by měly být navrhovány tak, aby bylo možné jejich obsah průběžně aktualizovat bez nutnosti přepracování celého souboru. Modulární přístup umožňuje pružně reagovat na změny odborných doporučení, organizačních postupů nebo legislativních podmínek.

Současně usnadňuje rozšiřování souboru edukačních materiálů při zavádění nových programů časného zachytu.

3.3 Typologie edukačních materiálů

Komunikační podpora programů časného zachytu využívá různé formy edukačních materiálů. Jejich výběr závisí na cílové skupině, účelu komunikace i fázi implementace programu.

Mezi nejčastěji využívané typy materiálů patří:

- metodické dokumenty a doporučené postupy,

- informační letáky a brožury,
- plakáty a infografiky,
- prezentace pro odborné vzdělávání,
- vzdělávací videa a animace,
- webové stránky a specializované informační portály,
- odpovědi na nejčastější otázky (FAQ),
- komunikační manuály pro zdravotnické pracovníky,
- materiály pro edukaci,
- obsah pro sociální sítě,
- tiskové zprávy a mediální výstupy.

Jednotlivé formy materiálů se vzájemně doplňují a vytvářejí ucelený komunikační systém podporující implementaci programu.

3.4 Životní cyklus edukačních materiálů

Tvorba edukačních materiálů je kontinuální proces, který probíhá po celou dobu přípravy, realizace a dalšího rozvoje programu časného zachytu.

Jednotlivé fáze zahrnují:

- identifikaci informačních potřeb jednotlivých cílových skupin,
- návrh komunikačních cílů a vhodných forem materiálů,
- přípravu odborného obsahu ve spolupráci s odbornými garanty,
- grafické zpracování a jazykovou úpravu,
- odbornou oponenturu a schválení,
- zveřejnění a distribuci prostřednictvím vhodných komunikačních kanálů,
- průběžné vyhodnocování využití materiálů,
- pravidelnou aktualizaci obsahu podle vývoje odborných poznatků a zkušeností z implementace programu.

Tento postup zajišťuje dlouhodobou využitelnost materiálů a jejich schopnost reagovat na měnící se potřeby odborné veřejnosti i cílové populace.

3.5 Soubor edukačních materiálů jako součást implementace programu

Zkušenosti získané při realizaci projektu DAIZ ukázaly, že nejvyšší efektivita je dosažena tehdy, pokud nejsou jednotlivé edukační materiály vytvářeny izolovaně, ale jako vzájemně propojený systém.

Každý program časného záchytu by měl disponovat souborem materiálů, které pokrývají potřeby všech cílových skupin a podporují jednotlivé fáze implementace – od přípravy zdravotnických pracovníků přes informování veřejnosti až po průběžnou komunikaci během rutinního provozu programu.

Soubor edukačních materiálů tak představuje jeden ze základních nástrojů řízení implementace preventivních programů. Jeho systematická příprava přispívá ke sjednocení odborných postupů, zvyšuje kvalitu komunikace a podporuje dlouhodobou udržitelnost programů časného záchytu.

4 Přehled vytvořených edukačních materiálů

V rámci projektu **DAIZ** byl vytvořen soubor edukačních, informačních a komunikačních materiálů podporujících implementaci jednotlivých programů časného záchytu.

Při jejich přípravě bylo vycházeno z principu, že každý preventivní program vyžaduje specifickou komunikační podporu odpovídající jeho odbornému zaměření, organizačnímu uspořádání i potřebám jednotlivých cílových skupin. Současně však byly všechny materiály připravovány podle jednotných metodických principů popsaných v předchozí kapitole, aby byla zajištěna jejich odborná správnost, jednotnost sdělení a dlouhodobá využitelnost.

Vytvořené materiály lze rozdělit do dvou základních skupin:

- materiály určené poskytovatelům zdravotních služeb,
- materiály určené veřejnosti a účastníkům programů.

Obě skupiny se vzájemně doplňují a vytvářejí ucelený systém komunikační podpory implementace programů časného záchytu.

4.1 Materiály určené poskytovatelům zdravotních služeb

Materiály určené odborné veřejnosti byly připravovány s cílem podpořit správnou implementaci doporučených postupů, sjednotit poskytované informace a usnadnit zapojení zdravotnických pracovníků do realizace jednotlivých programů.

Jejich obsah vycházel z aktuálních odborných doporučení a byl připravován ve spolupráci s odbornými garanty jednotlivých programů.

Metodické dokumenty a doporučené postupy

Účel

Poskytnout zdravotnickým pracovníkům jednotný metodický rámec pro realizaci programu časného záchytu.

Cílová skupina

- lékaři primární péče,
- ambulantní specialisté,
- screeningová centra,
- nemocniční pracoviště,
- odborní garanti.

Způsob využití

Metodické dokumenty slouží jako základní odborný podklad pro organizaci programu, indikaci vyšetření, interpretaci výsledků a navazující péči.

Očekávaný přínos

- sjednocení odborných postupů,
- snížení rozdílů mezi jednotlivými pracovišti,
- podpora kvality poskytované péče.

Informační materiály pro ordinace

Účel

Usnadnit komunikaci zdravotnických pracovníků s pacienty přímo při poskytování zdravotní péče.

Forma

- informační letáky,
- plakáty,
- stručné informační přehledy,
- grafická schémata.

Cílová skupina

- lékaři primární péče,
- ambulantní specialisté,
- zdravotní sestry.

Způsob využití

Materiály jsou využívány v čekárnách i ordinacích jako podpora komunikace při doporučení preventivního vyšetření.

Očekávaný přínos

- zjednodušení komunikace,
- zvýšení informovanosti pacientů,
- podpora aktivního doporučování programu.

Odborné prezentace

Účel

Podpořit vzdělávání zdravotnických pracovníků a sjednotit interpretaci odborných doporučení.

Forma

- prezentace pro odborné konference,
- semináře,
- webináře,
- vzdělávací kurzy.

Očekávaný přínos

- rychlé šíření nových poznatků,
- podpora odborné diskuse,
- jednotná interpretace metodiky.

Infografiky

Účel

Přehlednou grafickou formou vysvětlit jednotlivé kroky programu nebo diagnostického algoritmu.

Cílová skupina

Zdravotničtí pracovníci i veřejnost.

Očekávaný přínos

- rychlá orientace,
- snadnější zapamatování klíčových informací,
- podpora každodenní klinické praxe.

Přehledy nejčastějších dotazů (FAQ)

Účel

Poskytnout odpovědi na opakující se otázky související s organizací programu.

Obsah

- indikační kritéria,
- organizace vyšetření,
- komunikace výsledků,
- administrativní postupy,
- nejčastější praktické situace.

Přínos

FAQ významně snižují počet individuálních dotazů a podporují jednotný výklad metodických doporučení.

Komunikační doporučení pro zdravotnické pracovníky

Účel

Podpořit efektivní komunikaci zdravotnických pracovníků s pacienty při doporučování preventivního vyšetření.

Obsah

- doporučené formulace,
- vysvětlení přínosů programu,
- práce s obavami pacientů,
- doporučení pro motivaci k účasti.

Očekávaný přínos

- vyšší srozumitelnost komunikace,
- větší důvěra pacientů,
- zvýšení účasti v programu.

Vzdělávací videa

Účel

Podpořit vzdělávání zdravotnických pracovníků prostřednictvím moderních audiovizuálních nástrojů.

Možnosti využití

- e-learning,
- odborné semináře,

- webové portály,
- samostudium.

Očekávaný přínos

- snadná dostupnost,
- možnost opakovaného využití,
- jednotné předávání odborných informací.

4.2 Materiály určené veřejnosti a účastníkům programů

Komunikační podpora směrem k veřejnosti byla zaměřena na zvýšení informovanosti o významu preventivních programů, odstranění nejčastějších bariér účasti a posílení motivace občanů zapojit se do programů časného zachytu.

Veškeré materiály byly připravovány s důrazem na srozumitelnost, důvěryhodnost a praktickou využitelnost.

Informační letáky

Účel

Seznámit veřejnost se smyslem programu, průběhem vyšetření a jeho přínosy.

Forma

Jednostránkové nebo vícestránkové informační materiály distribuované prostřednictvím zdravotnických zařízení, odborných akcí nebo elektronicky.

Klíčové sdělení

Preventivní vyšetření umožňuje zachytit onemocnění v době, kdy je léčba nejúčinnější.

Brožury

Účel

Poskytnout podrobnější informace o programu.

Obsah

- význam programu,
- komu je určen,
- průběh vyšetření,
- interpretace výsledků,

- další postup.

Přínos

Brožury umožňují pacientům získat podrobnější informace mimo vlastní návštěvu ordinace.

Plakáty

Účel

Upoutat pozornost cílové populace a zvýšit povědomí o programu.

Využití

- čekárny,
- nemocnice,
- odborné akce,
- informační kampaně

Edukační videa a animace

Účel

Jednoduchou a srozumitelnou formou vysvětlit význam programu a průběh vyšetření.

Přínos

Audiovizuální materiály významně podporují porozumění zejména u osob, které preferují obrazovou formu komunikace.

Webové stránky

Účel

Poskytovat aktuální, ověřené a komplexní informace o programu.

Obsah

- základní informace,
- doporučení,
- odpovědi na časté otázky,
- kontakty,
- odkazy na další materiály.

Přínos

Webové portály představují centrální informační místo programu.

Nejčastější otázky (FAQ)

FAQ určené veřejnosti odpovídají na praktické otázky související s:

- významem preventivního vyšetření,
- průběhem vyšetření,
- možnými výsledky,
- bezpečností,
- organizací programu.

4.3 Přehled vytvořených materiálů v rámci projektu DAIZ

V rámci projektu byly pro jednotlivé programy časného zachytu vytvořeny různé kombinace výše uvedených materiálů podle jejich specifických potřeb.

Následující kapitola představuje přehled komunikační a edukační podpory vytvořené pro jednotlivé programy realizované v rámci projektu DAIZ. U každého programu jsou popsány vytvořené materiály, způsob jejich využití, cílové skupiny i zkušenosti získané během jejich implementace. Tyto příklady představují příklady dobré praxe využitelné při přípravě dalších programů časného zachytu.

5 Přehled komunikační a edukační podpory vytvořené pro jednotlivé programy realizované v rámci projektu DAIZ

V rámci projektu DAIZ byla komunikační a edukační podpora připravována pro nové programy a pilotní projekty časného zachytu onemocnění. Přestože se jednotlivé programy liší svým odborným zaměřením, cílovými skupinami i využitými komunikačními nástroji, jejich příprava vycházela ze společných principů systematické komunikace podporující implementaci preventivních programů do běžné zdravotní péče.

Komunikační podpora byla navrhována s ohledem na charakter jednotlivých programů a potřeby jejich cílových skupin. Vedle informačních materiálů pro veřejnost vznikaly odborné podklady pro zdravotnické pracovníky, specializované webové stránky, digitální nástroje, tiskové zprávy, odborné prezentace i další výstupy, které společně vytvářely jednotné informační prostředí podporující zavádění programů do praxe.

Následující kapitoly představují jednotlivé programy z pohledu vytvořených komunikačních a edukačních nástrojů a zkušeností získaných při jejich přípravě a implementaci.

5.1 Program časného zachytu aneurysmatu abdominální aorty (AAA)

Účel programu	Časný záchyt aneurysmatu abdominální aorty u mužů ve věku 65–67 let pomocí ultrazvukového vyšetření s cílem předejít závažným komplikacím spojeným s pozdním zachytem onemocnění.
Cílová skupina	Muži ve věku 65–67 let.
Klíčové komunikační nástroje	Specializovaný webový portál, informační leták, brožura populačních screeningových programů, tisková zpráva, tisková konference, sociální síť, odborné prezentace.
Komunikační sdělení	Zvýšit informovanost cílové skupiny o riziku onemocnění, motivovat k preventivnímu vyšetření a podpořit jednotnou komunikaci programu.

Program časného zachytu aneurysmatu abdominální aorty (AAA) představuje první populační neonekologický program časného zachytu realizovaný v České republice. Vznikl ve spolupráci Národního screeningového centra, odborných společností a dalších partnerů podílejících se na jeho přípravě a realizaci.

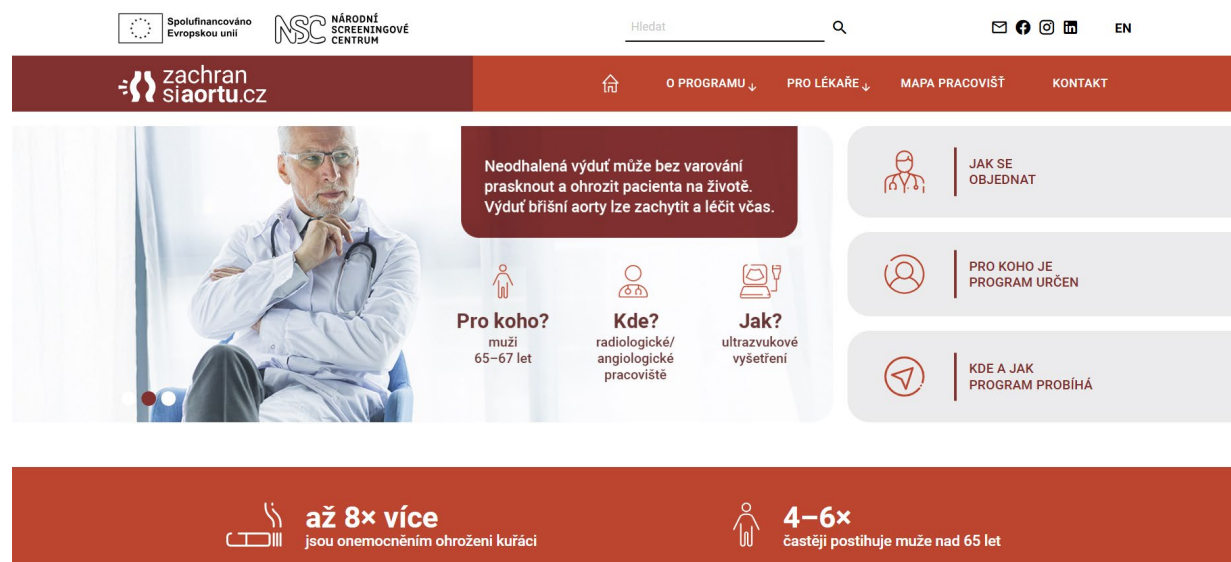
Již v průběhu přípravy programu bylo zřejmé, že jeho úspěšná implementace nebude záviset pouze na odborném nastavení a organizaci zdravotní péče, ale také na kvalitní komunikační a edukační podpoře. Aneurysma abdominální aorty patří mezi onemocnění, o nichž má veřejnost stále jen omezené povědomí, přestože jejich včasný záchyt může významně snížit riziko život ohrožujících komplikací. Jedním z hlavních úkolů proto bylo vytvořit jednotné informační prostředí podporující zavedení programu do běžné zdravotní péče.

Komunikační podpora programu byla od počátku koncipována jako vzájemně propojený systém digitálních, tištěných i odborných komunikačních nástrojů. Jejím cílem nebylo pouze představit nový preventivní program, ale vytvořit dlouhodobě udržitelné informační zázemí pro veřejnost

i zdravotnické pracovníky. Jednotlivé výstupy na sebe obsahově navazovaly a společně vytvářely jednotnou komunikační linku podporující implementaci programu.

Klíčovým komunikačním nástrojem se stal specializovaný webový portál – www.zachransiaortu.cz, který soustřeďuje všechny důležité informace o programu na jednom místě. Nabízí informace o aneurysmatu abdominální aorty, principu programu, průběhu preventivního vyšetření, odpovědi na nejčastější otázky i přehled zapojených pracovišť. Díky průběžné aktualizaci představuje dlouhodobý informační zdroj pro veřejnost i zdravotnické pracovníky.

Úvodní stránka webového portálu

Na webový portál navazoval informační leták určený široké veřejnosti, který srozumitelnou formou vysvětluje význam programu, cílovou skupinu i průběh preventivního vyšetření. Základní informace o programu byly současně zařazeny do souhrnné brožury představující populační screeningové programy koordinované Národním screeningovým centrem.

Informační leták programu – možnost stáhnutí zde: <https://nsc.uzis.cz/res/file/media/letak-vydut-brisni-aorta.pdf>

Spolufinancováno Evropskou unií

PROGRAM ČASNÉHO ZACHYTU VÝDUTÉ BŘÍŠNÍ AORTY

Zachraň si život, nech si zkontrolovat břišní aortu!

Jste muž a je Vám 65–67 let?

Zapojte se do screeningu výdutě břišní aorty!

Více informací na zachransiaortu.cz

Požádejte svého praktického lékaře o žádanku na screeningové vyšetření.

S vystavenou žádankou se objednejte na nejbližší akreditované pracoviště provádějící ultrazvukové screeningové vyšetření.

Nechte se vyšetřit specialistou. Ultrazvukové vyšetření je zcela bezbolestné, trvá jen pár minut a neobsahuje žádné škodlivé záření.

S výsledkem vyšetření se dostavte zpět ke svému praktickému lékaři.

Pokud vyšetření neodhalí výduť břišní aorty, žádné další sledování již není potřeba.

V případě odhalení výdutě břišní aorty Vás praktický lékař odešle do nejbližšího kardiologického pracoviště, kde se Vám dostane specializované péče.

Výduť břišní aorty vzniká oslabením cévní stěny, která se pod tlakem krve vyklene. V nejzávažnějších případech může výduť prasknout a naděje na záchranu života je v takovém případě velmi malá. Nejvíce rizikovou skupinou pro onemocnění jsou muži starší 65 let. Neváhejte a nechte se vyšetřit.

Velikost výdutě	Postup
Do 3 cm normální aorta (bez výdutě, rovná)	bez výdutě, rovná
3–5 cm menší výduť (nutno sledovat)	nutno sledovat
Větší než 5 cm větší výduť (hrozba ruptury)	hrozba ruptury

Logos: MZ, ÚZIS, NSC, and various medical institutions.

Představení programu laické veřejnosti podpořila tisková konference ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví doprovázená vydáním tiskové zprávy - <https://mzd.gov.cz/tiskove-centrum-mz/cesko-spousti-pilotni-program-casneho-zachytu-tikajici-bomby-v-tele-screening-na-casny-zachyt-vydu-te-brisni-aorty/>.

Tisková konference ke spuštění programu – 16.1.2025 - Praha

Na úvodní mediální komunikaci následně navázaly příspěvky na sociálních sítích Národního screeningového centra a prezentace programu na odborných konferencích a pracovních setkáních. Významnou příležitostí ke sdílení prvních zkušeností z implementace programu byla také tisková konference IKEM, na níž byly představeny průběžné výsledky za půl roku trvání programu.

Ukázka komunikace programu na sociálních sítích

Zkušenosti z komunikační a edukační podpory

Zkušenosti získané při přípravě programu potvrdily, že komunikační a edukační podpora by měla být plánována již v počáteční fázi implementace. Klíčovým faktorem nebyl počet vytvořených komunikačních výstupů, ale jejich vzájemná provázanost a jednotná komunikační strategie. Propojení specializovaného webu, informačních materiálů, odborné komunikace a mediálních aktivit vytvořilo stabilní informační zázemí, které podporuje zavádění programu do praxe a jeho další rozvoj.

5.2 Program včasného zachytu závažných očních vad u dětí (VZOV)

Účel programu	Včasný záchyt závažných očních vad u dětí s cílem umožnit jejich včasnou diagnostiku a léčbu v období, kdy lze předejít trvalému poškození zraku.
Cílová skupina	Děti v raném věku, jejich rodiče a zdravotničtí pracovníci podílející se na preventivní péči o děti.
Klíčové komunikační nástroje	Webový portál Národního screeningového centra, metodické dokumenty, informační leták, tisková konference, tisková zpráva, sociální síť, odborné prezentace.
Komunikační sdělení	Zdůraznit význam včasného zachytu závažných očních vad, podpořit informovanost rodičů a sjednotit komunikaci mezi zapojenými zdravotnickými pracovníky.

Program včasného zachytu závažných očních vad u dětí (VZOV) je zaměřen na včasné odhalení závažných poruch zraku v období raného dětského věku, kdy lze vhodnou léčbou předejít rozvoji trvalého zrakového postižení. Program je založen na úzké spolupráci praktických lékařů pro děti a dorost, dětských oftalmologů, ortoptistů i dalších odborníků podílejících se na péči o dětské pacienty.

Příprava programu od počátku zahrnovala také komunikační a edukační podporu, jejímž cílem bylo zajistit jednotné informace pro zdravotnické pracovníky a současně srozumitelně vysvětlit rodičům význam preventivního vyšetření. Vzhledem ke specifické cílové skupině byla komunikace zaměřena nejen na rodiče malých dětí, ale také na odbornou veřejnost, která program realizuje v každodenní praxi.

Významnou součástí komunikační podpory představovala příprava metodických dokumentů určených zdravotnickým pracovníkům, které sjednocují doporučené postupy při realizaci programu a poskytují odbornou oporu pro jeho zavádění do praxe. Tyto materiály byly zpřístupněny prostřednictvím webových stránek Národního screeningového centra - <https://nsc.uzis.cz/projekt/32-vcasny-zachyt-ocni-vady-deti/>, kde jsou společně se základními informacemi o programu průběžně aktualizovány a dostupné všem zapojeným odborníkům.

Pro rodiče byl připraven informační leták, který přehledně vysvětluje význam preventivního vyšetření, průběh screeningu i možnosti dalšího postupu při pozitivním nálezu.

Informační leták programu – možnost stáhnutí zde: <https://nsc.uzis.cz/res/file/media/letak-ocni-vady.pdf>

Program byl současně představen prostřednictvím tiskové konference ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví a tiskové zprávy - <https://mzd.gov.cz/tiskove-centrum-mz/kdyz-je-svet-rozostren-tak-ze-si-ho-dite-nedokaze-prohlednout-vcasny-zachyt-ocnich-vad-u-deti/>, které podpořily jeho uvedení do odborné i laické veřejnosti.

Tisková konference – 28.2.2025 - Praha

Na úvodní komunikační aktivity navázaly příspěvky na sociálních sítích Národního screeningového centra a odborné prezentace určené zdravotnickým pracovníkům. Tyto aktivity přispěly k jednotné interpretaci programu a podpořily jeho zavádění do běžné preventivní péče.

Ukázka komunikace programu na sociálních sítích

Zkušenosti z komunikační a edukační podpory

Příprava programu ukázala, že komunikace zaměřená současně na rodiče i zdravotnické pracovníky je nezbytnou podmínkou úspěšné implementace. Vedle srozumitelných informací pro veřejnost bylo důležité vytvořit také jednotné metodické zázemí pro odbornou veřejnost. Propojení webových informací, metodických dokumentů, informačních materiálů a odborné komunikace vytvořilo ucelený systém podpory, který usnadnil zavádění programu do klinické praxe.

5.3 Program novorozeneckého screeningu

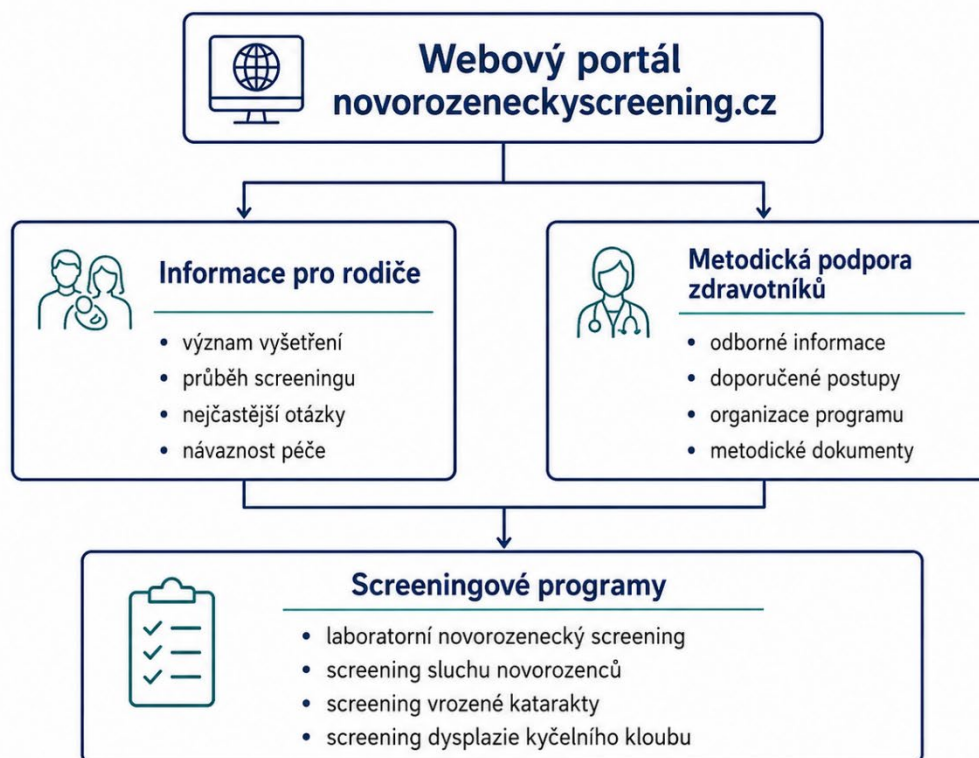
Účel programu	Poskytovat jednotné, srozumitelné a odborně garantované informace o systému novorozeneckého screeningu v České republice a podpořit informovanost rodičů i zdravotnických pracovníků.
Cílová skupina	Rodiče novorozenců, nastávající rodiče, zdravotničtí pracovníci a odborná veřejnost.
Klíčové komunikační nástroje	Specializovaný webový portál Novorozenecký screening, informační materiály, edukační video k laboratornímu novorozeneckému screeningu, odborné informace o jednotlivých screeningových programech, aktuality, sociální sítě, odborné prezentace, konference PREVON.
Komunikační sdělení	Vysvětlit význam novorozeneckého screeningu, posílit důvěru rodičů v preventivní vyšetření a vytvořit jednotný informační zdroj pro celý systém novorozeneckého screeningu.

Novorozenecký screening patří mezi dlouhodobě zavedené a významné preventivní programy v České republice. Jeho cílem je včasný záchyt závažných vrozených onemocnění a vývojových vad, u nichž může časná diagnostika a zahájení léčby zásadně ovlivnit další vývoj dítěte i kvalitu jeho života. Nejde přitom o jediné vyšetření, ale o systém několika screeningových programů realizovaných v prvních dnech a týdnech života dítěte.

Právě komplexnost celého systému byla jedním z hlavních důvodů pro vytvoření jednotné komunikační podpory. Rodiče novorozenců potřebují srozumitelné a důvěryhodné informace o významu jednotlivých vyšetření, jejich průběhu i případné návazné péči. Zdravotničtí pracovníci současně potřebují odborně garantované informace, metodické podklady a jednotný způsob komunikace směrem k rodičům.

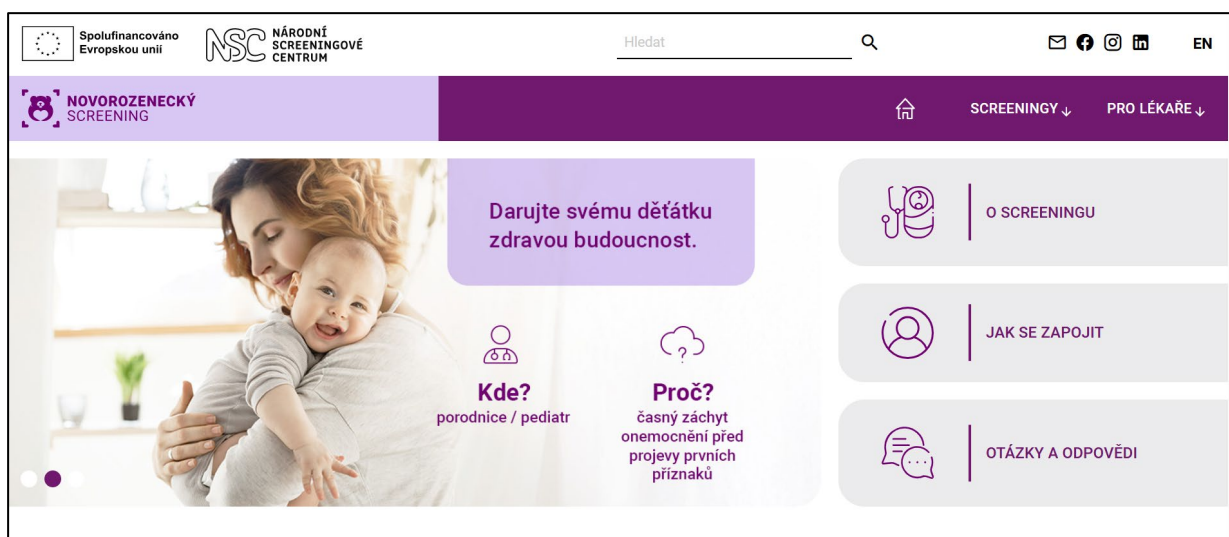
Přehlednost systému novorozeneckého screeningu a jeho komunikační podpory ilustruje následující schéma. Zachycuje základní komunikační logiku programu: společný webový portál propojuje informace určené rodičům, metodickou podporu zdravotnických pracovníků a přehled jednotlivých screeningových vyšetření.

Komunikační podpora systému novorozeneckého screeningu

Praktickým nástrojem této podpory je specializovaný webový portál – www.novorozeneckyscreening.cz. Jeho úvodní stránka slouží jako vstupní rozcestník, který uživatele navádí k informacím podle jejich potřeb, ať už hledají základní vysvětlení pro rodiče, odborné podklady nebo informace o konkrétním screeningovém vyšetření.

Úvodní stránka webového portálu

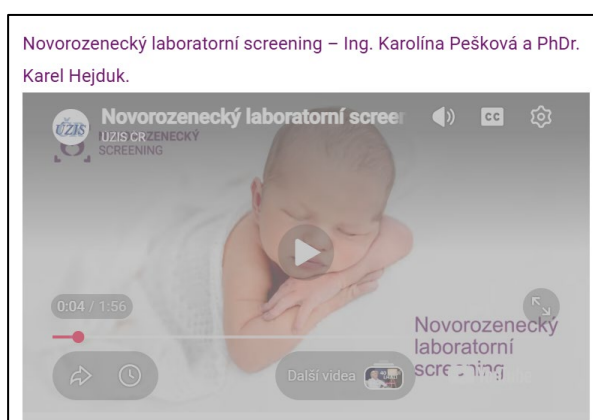

Tím webový portál plní důležitou sjednocující roli. Pomáhá rodičům lépe porozumět jednotlivým vyšetřením a zdravotnickým pracovníkům poskytuje oporu pro jednotnou komunikaci napříč zapojenými pracovišti. Díky průběžné aktualizaci obsahu zároveň vytváří stabilní informační zázemí pro další rozvoj novorozeneckého screeningu.

Součástí komunikační podpory bylo také vytvoření edukačního videa zaměřeného na laboratorní novorozenecký screening. Video srozumitelnou formou vysvětluje význam vyšetření, jeho průběh a přínos pro včasné odhalení závažných onemocnění. Vizualní forma umožnila přiblížit téma rodičům přístupněji než prostřednictvím samotného textu a současně podpořila jednotné vysvětlování laboratorního screeningu napříč zapojenými pracovišti.

Edukační video k laboratornímu novorozeneckému screeningu

<https://www.youtube.com/watch?v=L7QXJJ97VjE&t=6s>

Významnou roli měla také odborná komunikace. Laboratornímu novorozeneckému screeningu byl v rámci loňského ročníku konference PREVON věnován celý jeden den, a to u příležitosti 50 let jeho fungování v České republice - <https://prevon.uzis.cz/cs/10-konference-prevon/program-prezentace/>. Program konference vytvořil prostor pro prezentaci vývoje laboratorního screeningu, sdílení aktuálních zkušeností a diskusi o jeho dalším rozvoji. Tato odborná platforma zároveň podpořila propojení jednotlivých aktérů zapojených do realizace a komunikace programu.

Komunikační podpora byla dále rozvíjena prostřednictvím informačních materiálů určených rodičům novorozenců, odborných a metodických dokumentů, aktualit zveřejňovaných na webových stránkách a komunikace na sociálních sítích.

Ukázka komunikace programu na sociálních sítích

Zkušenosti z komunikační a edukační podpory

Zkušenosti získané při přípravě komunikační podpory novorozeneckého screeningu ukázaly, že u dlouhodobě fungujících preventivních systémů je jedním z hlavních úkolů komunikace především zpřehlednění a sjednocení již existujících informací. Novorozenecký screening zahrnuje více oblastí,

které se liší odborným zaměřením, organizací vyšetření i návazností péče. Vytvoření společného informačního zázemí proto pomohlo představit jednotlivé části systému v jednotné struktuře a současně zachovat jejich odborná specifika.

Důležitou zkušeností byla také potřeba komunikovat stejný systém rozdílným cílovým skupinám. Rodiče potřebují především srozumitelné vysvětlení významu vyšetření, jeho průběhu a dalšího postupu. Zdravotníci pracovníci naopak využívají podrobnější odborné informace, metodické dokumenty a aktuality související s organizací programu. Společná platforma umožnila tyto potřeby propojit, aniž by bylo nutné vytvářet oddělené komunikační kanály pro každou část screeningu.

5.4 Program screeningu sluchu v 5 letech

Účel programu	Časný záchyt poruch sluchu u dětí ve věku 5 let před zahájením školní docházky a zajištění návazné péče tak, aby se předešlo opoždění vývoje komunikačních schopností a školních dovedností.
Cílová skupina	Děti ve věku 5 let, jejich rodiče nebo zákonní zástupci, praktičtí lékaři pro děti a dorost, ORL lékaři, foniatři a další odbornosti zapojené do péče o dětský sluch.
Klíčové komunikační nástroje	Webová stránka programu na webu NSC, metodický pokyn, Desatero screeningu sluchu 5letých dětí, adresář zapojených pracovišť, sociální sítě, odborné prezentace pro pediatrii, datový servis a reporting, příručka k datovému servisu screeningu sluchu (v přípravě), mediální výstupy.
Komunikační sdělení	Vysvětlit význam vyšetření sluchu před nástupem do školy, podpořit jednotnou komunikaci mezi praktickými lékaři pro děti a dorost, ORL lékaři a foniatry a posílit využívání dat pro hodnocení kvality programu.

Komunikační podpora programu se soustředila především na jasné vysvětlení významu preventivního vyšetření sluchu v předškolním věku a na sjednocení informací mezi jednotlivými odbornostmi. Na rozdíl od novorozeneckého screeningu, který je komunikován jako širší systém preventivních vyšetření po narození dítěte, je screening sluchu v 5 letech postaven na spolupráci praktického lékaře pro děti a dorost, rodičů a odborného ORL nebo foniatrického pracoviště.

Základní informace o programu jsou dostupné prostřednictvím webové stránky: <https://nsc.uzis.cz/projekt/29-screening-sluch-deti-5-let/>, která slouží jako informační rozcestník pro rodiče i odbornou veřejnost. Obsahuje stručné představení cíle programu, princip tónové audiometrie,

průběh vyšetření, vybraná vylučující kritéria, odbornou garanci programu i odkazy na související dokumenty a zapojená pracoviště.

Důležitějším nástrojem odborné komunikace je však [Desatero screeningu sluchu 5letých dětí](#), které v přehledné podobě shrnuje hlavní zásady realizace programu. Popisuje roli praktického lékaře pro děti a dorost, ORL lékaře nebo foniatra, základní obsah vyšetření, způsob předávání výsledku i další postup při zachytu poruchy sluchu. Právě tento dokument pomáhá sjednocovat praktické provádění programu napříč zapojenými pracovišti.

Vedle odborných podkladů byla komunikace programu podporována také prostřednictvím sociálních sítí. Příspěvky se zaměřovaly především na vysvětlení významu vyšetření sluchu v předškolním věku, roli praktického lékaře pro děti a dorost a návaznost na ORL nebo foniatrické pracoviště.

Ukázka komunikace programu na sociálních sítích

Na odbornou komunikaci navazuje rozvoj datové podpory programu. Data Národního zdravotnického informačního systému umožňují sledovat pokrytí screeningovým vyšetřením sluchu v 5 letech a vyhodnocovat dostupnost i kvalitu péče. Součástí datového servisu jsou také pravidelné reporty pro praktické lékaře pro děti a dorost, které zahrnují informace o preventivních prohlídkách a vybraných screeningových programech v dětském věku. Právě propojení odborné komunikace s datovou zpětnou vazbou představuje jeden z důležitých prvků podpory programu.

Ukázka datového reportu

Reporting pro PLDD – screening sluchu

- Report vždy obsahuje údaje o **pokrytí** a případně také o **výsledku** vyšetření (pokud je k dispozici).

Screening sluchu u novorozenců v porodnici

	Počet osob narozených v r. 2024 v kapítaci	Z nich pokryto screeningem sluchu u novorozenců	Výsledek screeningu		
			Negativní	Pozitivní	Neuveden / nelze určit
Vaše ordinace	44	44 (100,0 %)	42 (95,5 %)	1 (2,3 %)	1 (2,3 %)
Česká republika	76 814	73 964 (96,3 %)	68 563 (92,7 %)	2 660 (3,6 %)	2 741 (3,7 %)

i Prováděno v porodnici, PLDD kontroluje, zda byl screening proveden a s jakým výsledkem.

Screening sluchu u pětiletých dětí

i Provádí ORL lékař, PLDD informuje rodiče o možnosti tohoto screeningového vyšetření.

	Počet osob v kapítaci ve věku 6 let	Z nich pokryto screeningem sluchu v 5 letech	Výsledek screeningu		
			Negativní	Pozitivní	Neuveden / nelze určit
Vaše ordinace	63	1 (1,6 %)	0 (0,0 %)	0 (0,0 %)	1 (100,0 %)
Pokud pro pokrytí screeningem sluchu uvažujeme i výkon 71111 (Tonová audiometrie), je ve Vaší ordinaci pokryto celkem 7 (11,1 %) dětí ve věku 6 let.					
Česká republika	114 694	28 130 (24,5 %)	18 457 (65,6 %)	684 (2,4 %)	8 989 (32,0 %)

V návaznosti na tyto aktivity je připravována také příručka k datovému servisu screeningu sluchu, která vznikne pod odbornou společností. Jejím cílem bude usnadnit zdravotnickým pracovníkům orientaci v dostupných datech, vysvětlit principy reportingu a podpořit využívání dat jako nástroje pro hodnocení a zvyšování kvality programu.

Zkušenosti z komunikační a edukační podpory

Komunikační podpora programu ukázala, že u screeningu sluchu v 5 letech je klíčové nejen vysvětlit význam samotného vyšetření, ale také podpořit spolupráci mezi praktickými lékaři pro děti a dorost, ORL lékaři a foniatry. Program je založen na návaznosti péče, a proto musí být komunikace jasná, praktická a využitelná v každodenní práci zapojených odborností.

Specifikem této části podpory je propojení metodických informací s datovou zpětnou vazbou. Odborné prezentace pro pediatry, připravovaná příručka k datovému servisu i pravidelné reporty pomáhají nejen sjednocovat informace o programu, ale také podporují využívání dat při hodnocení jeho dostupnosti, pokrytí a kvality. Přidanou hodnotou komunikace tak není pouze informování o programu, ale také posilování jeho průběžného řízení a dalšího rozvoje.

5.5 Screening sluchu dospělých nad 50 let

Účel programu	Ověřit a optimalizovat metody preventivního vyšetření sluchu u dospělých osob nad 50 let v primární péči a nastavit návaznost na odborné ORL nebo foniatrické vyšetření.
Cílová skupina	Dospělé osoby nad 50 let, všeobecní praktičtí lékaři, ORL lékaři, foniatři a odborná veřejnost.
Klíčové komunikační nástroje	Souhrn metodických dokumentů, analytická zpráva, metodický pokyn vydaný Ministerstvem zdravotnictví, odborné prezentace, komunikace na sociálních sítích, odborný článek do odborného časopisu (v přípravě).
Komunikační sdělení	Podpořit jednotný odborný a metodický rámec preventivního vyšetření sluchu u dospělých nad 50 let a zvýšit povědomí o významu včasného zachytu sluchových obtíží v dospělosti.

Pilotní projekt optimalizace metod preventivního vyšetření sluchu dospělých nad 50 let se od ostatních programů popsaných v této publikaci liší svým charakterem. Šlo především o odborné a metodické ověření možností preventivního vyšetření sluchu u dospělé populace. Téma vychází z rostoucího významu poruch sluchu ve vyšším věku. Zhoršení sluchu může ovlivňovat komunikaci, sociální zapojení, kvalitu života i soběstačnost člověka. Včasné zachycení sluchových obtíží proto představuje důležitou součást preventivní péče, zejména u osob nad 50 let.

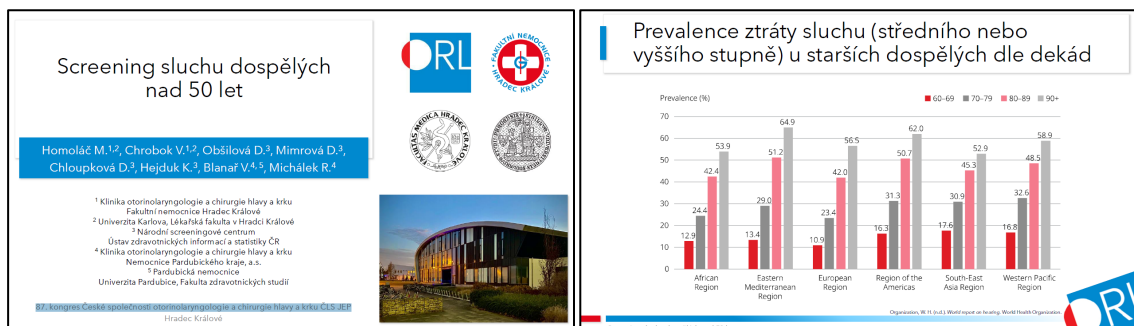
První fáze projektu byla zaměřena na praktické ověření vyšetřovacích metod ve spolupráci se zapojenými pracovišti v Královéhradeckém a Pardubickém kraji. Do pilotního ověřování byli zapojeni všeobecní praktičtí lékaři, ORL pracoviště a Národní screeningové centrum a NIKEZ. Tato fáze umožnila porovnat různé metody orientačního vyšetření sluchu a zhodnotit jejich využitelnost v prostředí primární péče.

V ordinacích všeobecných praktických lékařů byly ověřovány zejména dotazník HHIA-S CZ, screeningový test šepotem a screeningová tónová audiometrie. Na ORL pracovištích navazovalo odborné vyšetření zahrnující otoskopii, tympanometrii a tónovou audiometrii. Výsledky pilotního ověření poskytly podklad pro další metodické zpřesnění postupu a pro posouzení, které metody mohou být prakticky využitelné při preventivním vyšetření sluchu u dospělých osob.

Na praktické ověření navázala příprava metodických a analytických podkladů. Výsledkem této práce bylo vydání [Metodického pokynu k provádění vyšetření sluchu u dospělých nad 50 let](#) Ministerstvem zdravotnictví.

Odborná komunikace projektu probíhala především směrem k ORL komunitě a dalším odborníkům zapojeným do péče o osoby se ztrátou sluchu. Výsledky pilotního projektu byly prezentovány například v rámci 87. kongresu České společnosti otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku ČLS JEP, kde byly představeny mezinárodní souvislosti screeningu sluchu, metodika pilotního projektu, zapojená pracoviště i výsledky testovaných metod.

Ukázka odborné prezentace

Na odborné výstupy projektu navazuje také příprava článku do odborného časopisu. Jeho cílem bude představit výsledky pilotního ověření odborné veřejnosti v širším kontextu a přispět k diskusi o možnostech preventivního vyšetření sluchu u dospělých osob v primární péči.

Vedle odborné komunikace bylo téma preventivního vyšetření sluchu dospělých nad 50 let připomínáno také prostřednictvím sociálních sítí. Tato komunikace měla informovat širší veřejnost, že vyšetření sluchu je součástí preventivní péče u praktického lékaře.

Ukázka komunikace programu na sociálních sítích

Zkušenosti z komunikační a edukační podpory

Zkušenosti z této části projektu ukázaly, že u preventivního vyšetření sluchu dospělých nad 50 let byla klíčová především odborná a metodická komunikace. Hlavní přidanou hodnotou nebyla rozsáhlá veřejná kampaň, ale postupný převod pilotních zkušeností do metodických dokumentů, odborných prezentací a metodického pokynu Ministerstva zdravotnictví.

5.6 Screening psychosociálního stresu u žen po porodu s využitím aplikace MOODPASS

Účel programu	Včasný záchyt známek psychosociálního stresu u žen po porodu prostřednictvím webové aplikace a zajištění nasměrování na vhodnou podporu podle zjištěné míry rizika.
Cílová skupina	Ženy po porodu, porodnice, zdravotničtí pracovníci zapojení do poporodní péče, koordinátorky podpory a odborníci v oblasti duševního zdraví.
Klíčové komunikační nástroje	Webová aplikace MOODPASS, specializovaná webová stránka, screeningový dotazník, přehled podpůrných služeb, edukační video, náhledy aplikace, komunikace směrem k porodnicím a odborné veřejnosti, sociální sítě, tisková zpráva.
Komunikační sdělení	Citlivě přiblížit ženám po porodu možnost včasného rozpoznání psychosociálního stresu, podpořit využití digitálního nástroje v porodnicích a usnadnit nasměrování žen na vhodnou pomoc.

MOODPASS představuje digitální nástroj zaměřený na včasný záchyt možných známek psychosociálního stresu u žen po porodu. Projekt vychází ze skutečnosti, že období po porodu může být pro řadu žen psychicky i sociálně náročné, přičemž jejich obtíže nemusí být včas rozpoznány. Cílem programu je nabídnout ženám jednoduchý, citlivý a bezpečný způsob, jak lépe porozumět tomu, jak se po porodu cítí, a v případě zvýšeného rizika je nasměrovat na dostupnou podporu. Screening probíhá přímo v prostředí porodnice krátce po porodu. Žena na tabletu vyplní krátký dotazník, jehož vyhodnocení získá ihned. Součástí výsledku jsou také kontakty na organizace a služby, na které se může obrátit pro pomoc podle své aktuální situace.

Náhled webové aplikace MOODPASS

The screenshot displays the MOODPASS web application interface, which is divided into five main sections, each with a purple header:

- Vzdělání (Education):** Asks "Jaké je Vaše nejvyšší dokončené vzdělání?" (What is your highest completed education?). Options include: Základní, Středodškole bez maturit, Středodškole s maturitou, and Vysokodškole nebo vyšší odborné. Buttons: POKRÁČOVAT, ZPĚT.
- Zaměstnání (Employment):** Asks "Jaká byla Vaše ekonomická aktivita před tím, než jste nastoupila na mateřskou dovolenou nebo rodičovské dovolené?" (What was your economic activity before you started parental leave or parental leave?). Options include: Zaměstnaná, Nezaměstnaná, Podnikatelka, V domácnosti, Na rodičovské dovolené, V soukromé dílně, Nepřipadá z důvodu nemoci, and Studentka. Buttons: POKRÁČOVAT, ZPĚT.
- Porod (Birth):** Asks "Když jste porodila, jak jste se cítila?" (When you gave birth, how did you feel?). Options include: spokojená, rozrušená, ať už, and ne. It also asks "Jaký byl dětem váš první porod?" (What was your first birth like?) with options: snadný porod, dlouhý čas - přirozený, dlouhý čas - s lékařem, and komplikovaný porod nebo nějaká komplikace. Buttons: POKRÁČOVAT, ZPĚT.
- Panika (Panic):** Asks "Chtěla jsem se vyděšit, až trochu v panice, a to bez vážných důvodů." (I wanted to be scared, a little bit in panic, and without serious reasons). Options include: Ano velmi často, Ano, ale jen někdy, Nepřijímá často, and Vůbec ne. Button: ZPĚT.

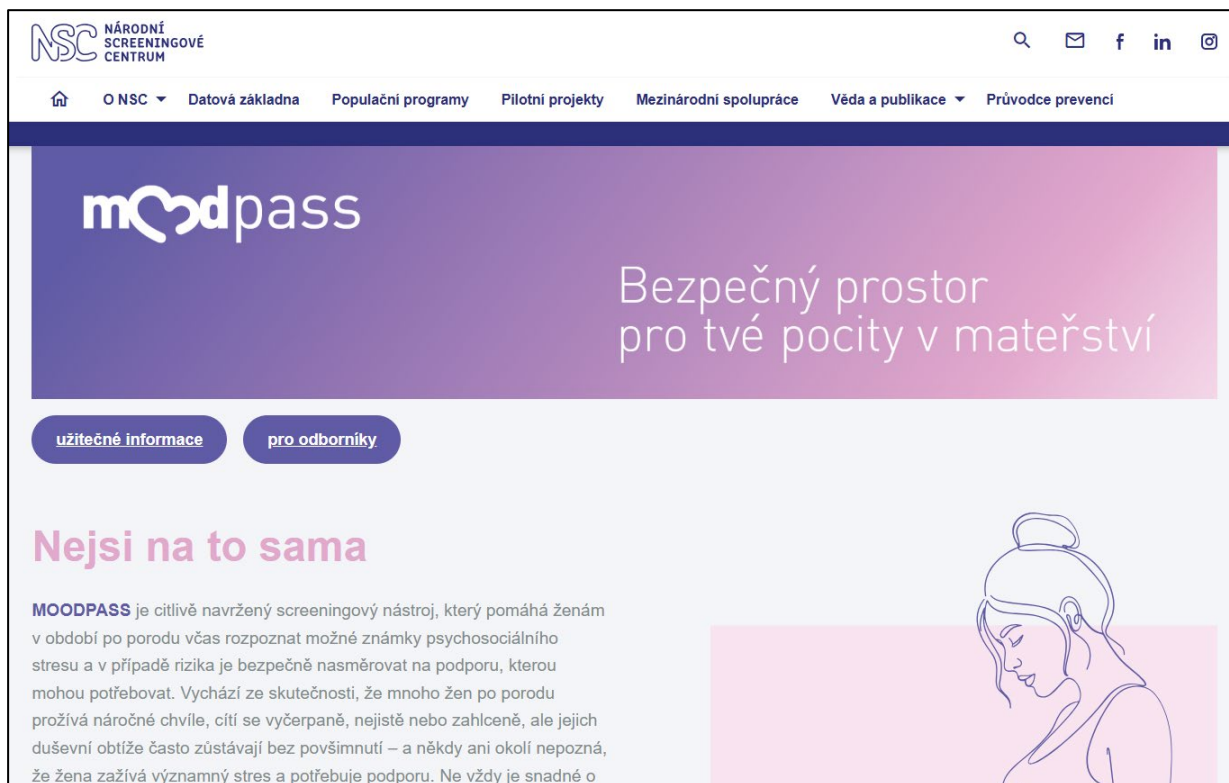
At the bottom of each panel, there is a footer with logos for the Ministry of Health, NSC, MOODPASS, and NUPZ.

Systém je doplněn o možnost kontaktu s koordinátorkou podpory z Národního ústavu duševního zdraví. Pokud žena v dotazníku uvede, že si přeje být kontaktována, koordinátorka se jí do tří pracovních dnů telefonicky ozve a pomůže jí najít vhodné možnosti řešení jejích obtíží.

Komunikační podpora byla od počátku postavena na citlivém způsobu oslovení žen po porodu. Důležité bylo vyhnout se stigmatizaci a představit screening ne jako hodnocení nebo kontrolu, ale jako bezpečnou možnost, jak si říct o podporu v období, které může být náročné. Tomu odpovídá i hlavní komunikační linka webu - <https://nsc.uzis.cz/cs/moodpass/> pracující se sdělením „**Nejsi na to sama**“.

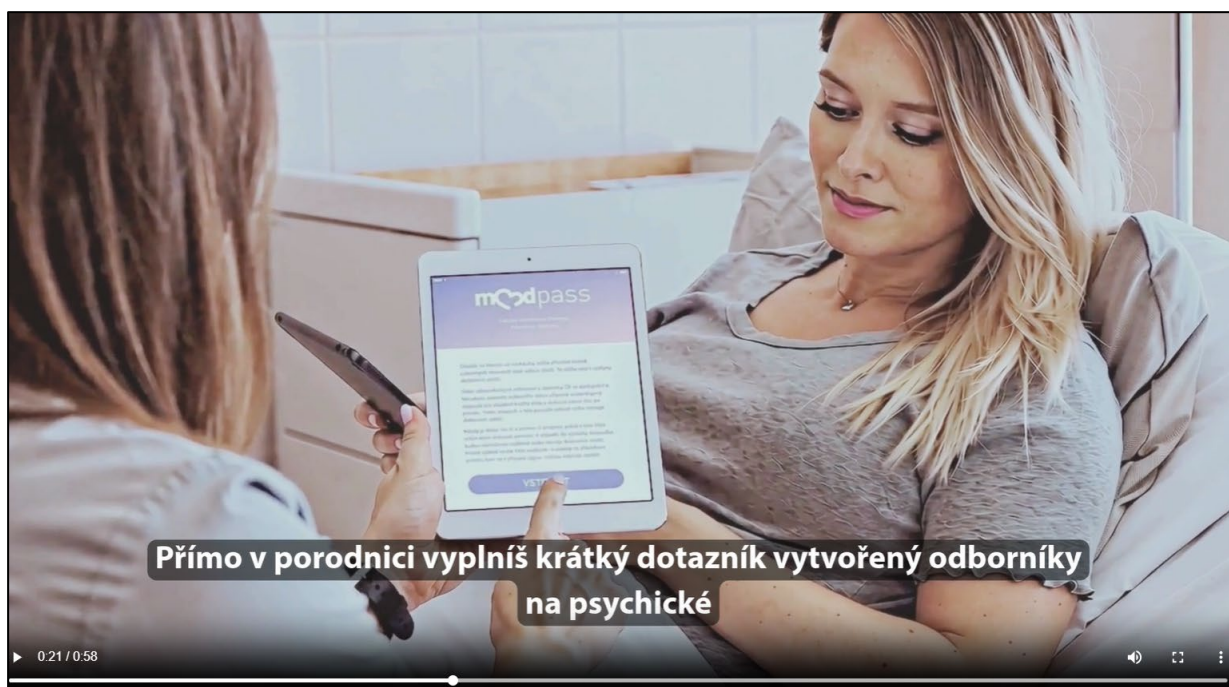
Webová stránka slouží jako informační zázemí projektu. Vysvětluje, co MOODPASS je, jak screening probíhá, komu je určen a jaká podpora může ženě následně pomoci. Součástí stránky jsou také náhledy webové aplikace, které ukazují podobu dotazníku, stránky s výsledkem testování i odkazy na organizace a služby poskytující podporu v konkrétních sociálních oblastech.

Úvodní stránka webového portálu

Významným komunikačním nástrojem je také edukační video, které srozumitelně představuje princip screeningového nástroje MOODPASS a přibližuje ženám i odborníkům, jak screening v porodnici probíhá. Video pomáhá vysvětlit téma přístupnou formou a současně podporuje jednotnou komunikaci projektu napříč zapojenými porodnicemi.

Edukační video MOODPASS - <https://nsc.uzis.cz/res/file/media/Moodpass/moodpass-video-titulky-mzd.mp4>

Vedle komunikace směrem k ženám po porodu byla důležitá také komunikace s porodnicemi a odbornou veřejností. Zavádění digitální aplikace do praxe vyžaduje nejen technické zajištění, ale také srozumitelné vysvětlení rolí jednotlivých aktérů, způsobu práce s dotazníkem a návaznosti podpory. Komunikační a edukační podpora tak pomáhá začlenit MoodPass do běžného provozu porodnic a usnadňuje jeho přijetí zdravotnickým personálem.

Veřejné představení projektu podpořila také tisková zpráva zveřejněná na webovém portálu Ministerstva zdravotnictví - [MOODPASS otevírá cestu k plně digitalizovanému systému včasného zachytu duševních obtíží žen po porodu](#), která přiblížila smysl pilotního projektu, roli zapojených partnerů a význam včasného screeningu psychosociálního stresu po porodu.

Zkušenosti z komunikační a edukační podpory

Zkušenosti z přípravy a zavádění aplikace MOODPASS ukázaly, že u digitálních nástrojů ve zdravotnictví je komunikace nedílnou součástí a nestačí vytvořit funkční aplikaci; stejně důležité je vysvětlit její účel, zajistit důvěru uživatelů a nastavit jasnou návaznost péče.

Specifikem MOODPASS je citlivost tématu. Komunikační podpora proto musela spojit odbornou přesnost s empatickým jazykem, který ženy po porodu nezastrašuje ani nestigmatizuje. Přidanou hodnotou projektu je propojení digitálního screeningu, okamžitého vyhodnocení, kontaktů na podpůrné služby a možnosti následného kontaktu s koordinátorkou podpory.

6 Doporučení pro implementaci komunikační a edukační podpory do praxe

Zkušenosti získané při přípravě a realizaci programů časného zachytu v rámci projektu DAIZ potvrzují, že komunikační a edukační podpora významně ovlivňuje úspěšnost implementace preventivních programů. Kvalitně připravené materiály usnadňují zavádění nových postupů do klinické praxe, podporují jednotnou interpretaci odborných doporučení a přispívají ke zvýšení informovanosti i motivace cílové populace.

Přestože se jednotlivé programy liší svým zaměřením, lze identifikovat soubor obecných doporučení, která jsou využitelná při přípravě a implementaci všech programů časného zachytu.

Zahájit přípravu komunikační podpory již při návrhu programu

Komunikační a edukační podpora by měla být připravována souběžně s odbornou a organizační přípravou programu. Její tvorba by neměla být až závěrečnou fází implementace.

Již při návrhu programu je vhodné definovat cílové skupiny, hlavní komunikační cíle, klíčová sdělení, potřebné typy edukačních materiálů, komunikační kanály, odpovědnosti za tvorbu, schvalování a aktualizaci materiálů.

Včasná příprava komunikační strategie umožňuje zajistit dostupnost potřebných materiálů již při zahájení programu.

Přizpůsobit materiály jednotlivým cílovým skupinám

Jednotný materiál zpravidla nepokryje informační potřeby všech uživatelů. Edukační materiály je proto vhodné připravovat samostatně pro jednotlivé cílové skupiny.

Využívat kombinaci komunikačních kanálů

Jednotlivé komunikační nástroje mají odlišný dosah i způsob využití. Nejvyšší efektivitu je dosaženo jejich vzájemnou kombinací.

Doporučuje se využívat zejména specializované webové portály, webové stránky zdravotnických institucí, informační letáky, plakáty, brožury, odborné konference, semináře, webináře, vzdělávací videa, sociální sítě či tiskové zprávy. Kombinace více komunikačních kanálů umožňuje oslovit různé cílové skupiny a zajistit širší dostupnost informací.

Zajistit jednotnost odborných sdělení

Veškeré informační materiály musí vycházet z jednotných odborných doporučení. Je vhodné vytvořit centrálně schválené textové podklady, které budou využívány při přípravě všech dalších materiálů. Tím se minimalizuje riziko rozdílné interpretace odborných informací a zvyšuje se důvěryhodnost programu.

Zapojit odborné společnosti a odborné garanty

Odborné společnosti a garanti jednotlivých programů by měli být zapojeni do všech etap přípravy komunikačních materiálů. Jejich role spočívá zejména v odborné garanci obsahu, připomínkování materiálů, sjednocování odborných doporučení, podpoře implementace programu mezi poskytovateli zdravotních služeb a také aktivní účasti na vzdělávacích akcích. Zapojení odborných autorit významně zvyšuje důvěryhodnost připravovaných materiálů.

Využívat digitální komunikační nástroje

Součástí moderní komunikační podpory by měly být také digitální nástroje umožňující rychlou aktualizaci informací a jejich snadnou dostupnost. Doporučuje se využívat zejména specializované webové portály, elektronické informační systémy, e-learningové platformy, audiovizuální materiály, elektronické informační letáky, sociální sítě.

Digitální komunikace nenahrazuje osobní komunikaci zdravotnického pracovníka s pacientem, ale významně ji podporuje.

Propojit komunikaci s preventivní péčí

Edukační materiály by měly být přirozenou součástí preventivních prohlídek a dalších kontaktů zdravotnických pracovníků s pacientem. Doporučuje se jejich využití zejména: při preventivních prohlídkách, indikaci vyšetření, během objednávání na vyšetří, při sdělování výsledků a také při plánování další péče. Takový přístup podporuje kontinuální edukaci účastníků programu.

Průběžně aktualizovat obsah

Programy časného záchytu se průběžně vyvíjejí v návaznosti na nové odborné poznatky, změny doporučených postupů i organizačních procesů. Je proto nezbytné pravidelně provádět revizi všech edukačních materiálů. Aktualizace by měla být prováděna zejména při změně odborných doporučení, úpravě organizace programu, změně legislativy, rozšíření cílové populace, zavedení nových diagnostických metod, změně kontaktních údajů nebo informačních systémů.

Vyhodnocovat využití materiálů

Součástí implementace by mělo být také průběžné sledování využívání vytvořených materiálů.

Hodnocení může zahrnovat např. návštěvnost webových stránek, počet stažení elektronických materiálů, distribuci tištěných materiálů, účast na vzdělávacích akcích, sledovanost vzdělávacích videí, zpětnou vazbu zdravotnických pracovníků a zpětnou vazbu účastníků programů.

Získané poznatky umožňují průběžně optimalizovat komunikační podporu a lépe reagovat na potřeby jednotlivých cílových skupin.

Doporučený model implementace

Na základě zkušeností získaných v projektu DAIZ lze doporučit následující postup při přípravě komunikační a edukační podpory nového programu časného zachytu:

- Stanovení komunikačních cílů programu.
- Identifikace cílových skupin.
- Návrh komunikační strategie.
- Příprava odborného obsahu.
- Odborná oponentura materiálů.
- Grafické zpracování a sjednocení vizuální identity.
- Pilotní ověření vybraných materiálů.
- Distribuce prostřednictvím vhodných komunikačních kanálů.
- Průběžná aktualizace materiálů.
- Vyhodnocení účinnosti komunikační podpory.

Tento postup umožňuje vytvořit dlouhodobě udržitelný systém komunikační podpory, který bude přirozenou součástí implementace programu časného zachytu a bude reagovat na měnící se potřeby odborné veřejnosti i cílové populace.

7 Strategie diseminace vytvořených edukačních materiálů

Úspěšnost komunikační a edukační podpory programů časného zachytu nezávisí pouze na kvalitě vytvořených materiálů, ale také na způsobu jejich šíření mezi jednotlivé cílové skupiny. Efektivní diseminace představuje systematický proces, jehož cílem je zajistit, aby se odborně garantované informace dostaly ve správný čas ke všem subjektům zapojeným do realizace programu i k cílové populaci.

V rámci projektu DAIZ byla strategie diseminace založena na využití vzájemně propojených komunikačních kanálů, které umožňovaly oslovit odbornou veřejnost, poskytovatele zdravotních služeb, zdravotní pojišťovny, státní správu, patientské organizace i širokou veřejnost. Jednotlivé komunikační aktivity byly plánovány s ohledem na fázi implementace programu, charakter cílové skupiny i typ předávaných informací.

Cílem diseminační strategie bylo nejen informovat o existenci jednotlivých programů časného zachytu, ale především podpořit jejich správnou implementaci, sjednotit odbornou komunikaci a dlouhodobě zvyšovat informovanost o významu prevence.

7.1 Cíle strategie diseminace

Strategie diseminace byla zaměřena na naplnění několika vzájemně propojených cílů:

- zajistit dostupnost odborně garantovaných informací pro všechny cílové skupiny,
- podpořit implementaci doporučených postupů u poskytovatelů zdravotních služeb,
- zvýšit povědomí veřejnosti o významu programů časného zachytu,
- motivovat cílovou populaci k účasti v preventivních programech,
- vytvořit jednotné informační prostředí napříč zapojenými institucemi,
- podpořit dlouhodobou udržitelnost vytvořených edukačních materiálů.

Strategie současně vycházela z principu, že jednotlivé komunikační kanály se vzájemně doplňují a jejich kombinace zajišťuje vyšší efektivitu než využití izolovaných komunikačních aktivit.

7.2 Cílové skupiny diseminace

Diseminace byla plánována s ohledem na potřeby jednotlivých skupin uživatelů.

Poskytovatelé zdravotních služeb

Hlavní cílovou skupinu tvořili lékaři primární péče, ambulantní specialisté, nemocniční pracoviště, screeningová centra, laboratorní pracoviště a další zdravotničtí pracovníci zapojení do realizace programů.

Pro tuto skupinu byly využívány zejména metodické dokumenty, odborné prezentace, vzdělávací akce, webináře, odborné webové portály a informační systémy.

Odborné společnosti

Odborné společnosti představovaly významného partnera při šíření odborných informací a sjednocování doporučených postupů. Diseminace probíhala zejména prostřednictvím odborných konferencí, pracovních skupin, připomínkových řízení, odborných seminářů a odborných publikací.

Veřejnost

Komunikace směrem k veřejnosti byla zaměřena především na osoby spadající do cílových skupin jednotlivých programů časného zachytu. Využívaly byly zejména informační webové stránky, letáky, brožury, sociální sítě, tiskové zprávy, mediální výstupy, informační kampaně.

7.3 Hlavní komunikační kanály

7.3.1 Webové portály

Základním komunikačním nástrojem byly specializované webové stránky jednotlivých programů a webové stránky Národního screeningového centra.

Webové portály plnily funkci centrálního informačního místa, kde byly zveřejňovány:

- aktuální informace o programech,
- metodické dokumenty,
- informační materiály,
- odpovědi na nejčastější otázky,
- kontakty,
- vzdělávací materiály,
- odkazy na související informační zdroje.

Výhodou elektronické formy byla možnost průběžné aktualizace obsahu a jeho snadná dostupnost.

7.3.2 Odborné konference a semináře

Významnou součástí diseminace byly odborné konference, semináře a odborné workshopy.

Tyto akce umožňovaly:

- představit nové programy odborné veřejnosti,
- vysvětlit principy jejich organizace,
- prezentovat metodické dokumenty,
- sdílet zkušenosti z pilotního ověřování,
- diskutovat praktické otázky implementace.

Osobní forma komunikace současně vytvářela prostor pro výměnu zkušeností mezi jednotlivými odbornými pracovišti.

7.3.3 Webináře a online vzdělávání

V průběhu realizace projektu byly využívány také webináře a další online vzdělávací aktivity.

Jejich hlavní přínosy spočívaly v:

- vysoké dostupnosti,
- možnosti zapojení zdravotnických pracovníků z celé České republiky,

- možnosti opakovaného využití záznamů,
- rychlé aktualizaci odborných informací.

Online vzdělávání se ukázalo jako efektivní nástroj zejména při zavádění nových programů a aktualizaci metodických doporučení.

7.3.4 Tištěné informační materiály

Tištěné materiály představovaly důležitou podporu komunikace v ordinacích poskytovatelů zdravotních služeb.

Jednalo se zejména o:

- informační letáky,
- brožury,
- plakáty,
- stručné metodické přehledy.

Distribuce probíhala prostřednictvím zdravotnických zařízení, odborných akcí a dalších partnerů zapojených do realizace programu.

7.3.5 Sociální sítě

Sociální sítě byly využívány jako doplňkový komunikační kanál zaměřený především na širokou veřejnost.

Publikovaný obsah zahrnoval zejména:

- informace o významu prevence,
- upozornění na nové programy,
- vzdělávací příspěvky,
- odkazy na informační materiály,
- podporu preventivních kampaní.

Jejich využití umožnilo oslovit skupiny obyvatel, které běžně nevyužívají odborné informační zdroje.

7.3.6 Média

Významnou roli při zvyšování informovanosti veřejnosti sehrála také spolupráce s médii.

Komunikace probíhala prostřednictvím:

- tiskových zpráv,
- odborných rozhovorů,
- tematických článků,
- rozhlasových a televizních vystoupení,
- zpravodajských portálů.

Mediální komunikace podporovala povědomí veřejnosti o významu časného zachytu a přispívala ke zvýšení důvěry v preventivní programy.

8 Očekávané přínosy vytvořeného souboru edukačních materiálů

Komunikační a edukační podpora představuje jeden ze základních předpokladů úspěšné implementace programů časného záchytu. Přestože sama o sobě nenahrazuje odborné ani organizační zajištění programu, významným způsobem ovlivňuje jeho přijetí zdravotnickými pracovníky i cílovou populací. Kvalitně připravené edukační materiály přispívají ke sjednocení odborných postupů, zvyšují srozumitelnost předávaných informací a podporují aktivní zapojení všech účastníků programu.

Soubor edukačních materiálů vytvořený v rámci projektu DAIZ představuje ucelený systém komunikační podpory využitelný nejen během realizace jednotlivých programů, ale také při přípravě a implementaci dalších programů časného záchytu. Jeho přínosy lze hodnotit na několika úrovních – z pohledu poskytovatelů zdravotních služeb, účastníků programů i celého systému zdravotní péče.

8.1 Přínosy pro poskytovatele zdravotních služeb

Jedním z hlavních cílů vytvořeného souboru edukačních materiálů bylo podpořit zdravotnické pracovníky při zavádění nových programů časného záchytu do běžné klinické praxe.

Připravené materiály poskytují jednotné odborné informace a usnadňují orientaci v organizaci jednotlivých programů. Díky metodickým dokumentům, doporučeným postupům, algoritmům, informačním přehledům a vzdělávacím materiálům získávají poskytovatelé zdravotních služeb praktickou podporu pro každodenní práci s pacienty.

Mezi hlavní přínosy pro poskytovatele zdravotních služeb patří zejména:

- sjednocení odborných postupů při realizaci programů časného záchytu,
- snadnější orientace v organizaci jednotlivých programů,
- dostupnost odborně garantovaných metodických materiálů,
- zjednodušení komunikace s pacienty,
- snížení rizika rozdílné interpretace doporučených postupů,
- podpora mezioborové spolupráce,
- zefektivnění procesu implementace nových programů,
- možnost využívání moderních elektronických vzdělávacích nástrojů.

Významným přínosem je také snížení administrativní zátěže spojené s opakovaným vysvětlováním základních principů programu. Kvalitní informační materiály umožňují zdravotnickým pracovníkům soustředit více času na individuální komunikaci s pacientem a řešení jeho konkrétních potřeb.

8.2 Přínosy pro účastníky programů

Úspěšnost programů časného záchytu je významně ovlivněna ochotou cílové populace zapojit se do preventivních vyšetření. K tomu je nezbytné, aby občané měli k dispozici srozumitelné, důvěryhodné a odborně správné informace. Vytvořený soubor edukačních materiálů pomáhá účastníkům programů lépe porozumět významu preventivních vyšetření, jejich průběhu i možným výsledkům. Současně přispívá ke snižování nejistoty a obav, které mohou být překážkou účasti v programu.

Hlavní přínosy pro účastníky programů zahrnují:

- lepší porozumění významu časného záchytu,
- vyšší informovanost o možnostech prevence,
- srozumitelné vysvětlení průběhu vyšetření,
- odstranění nejčastějších informačních bariér,
- posílení důvěry v preventivní programy,
- usnadnění rozhodování o účasti v programu,
- lepší orientaci v navazujících diagnostických a léčebných postupech,
- snadnější přístup k ověřeným informacím.

Důležitým přínosem je také zvýšení zdravotní gramotnosti obyvatel, které podporuje aktivnější přístup k vlastnímu zdraví a dlouhodobě přispívá ke zvýšení účasti v preventivních programech.

8.3 Přínosy pro organizaci programů časného záchytu

Vedle podpory jednotlivých uživatelů přispívá vytvořený soubor edukačních materiálů také ke kvalitnější organizaci programů časného záchytu. Jednotná komunikační podpora usnadňuje koordinaci všech zapojených subjektů, podporuje jednotný výklad odborných doporučení a vytváří společné informační prostředí.

Mezi hlavní organizační přínosy patří:

- standardizace komunikačních postupů,
- jednotná prezentace programu napříč institucemi,
- zlepšení koordinace mezi jednotlivými poskytovateli zdravotních služeb,
- podpora spolupráce odborných společností a odborných garantů,
- rychlejší implementace nových doporučení do klinické praxe,
- možnost průběžné aktualizace informačních materiálů.

Tento přístup přispívá ke stabilitě programu a usnadňuje jeho další rozvoj.

8.4 Přínosy pro systém zdravotní péče

Na úrovni zdravotního systému představuje kvalitní komunikační podpora významný nástroj podporující efektivní realizaci preventivních programů. Přestože přímý dopad edukačních materiálů na zdravotní ukazatele nelze hodnotit izolovaně, jejich využívání vytváří podmínky pro efektivnější fungování celého systému časného zachytu.

Lze očekávat zejména:

- vyšší kvalitu implementace preventivních programů,
- sjednocení odborných postupů na celostátní úrovni,
- vyšší účast cílové populace v programech,
- efektivnější využívání preventivních vyšetření,
- lepší koordinaci mezi jednotlivými úrovněmi zdravotní péče,
- vyšší informovanost zdravotnických pracovníků i veřejnosti,
- podporu dlouhodobé udržitelnosti programů časného zachytu.

V dlouhodobém horizontu mohou tyto přínosy přispět ke zlepšení zdravotního stavu populace prostřednictvím časnější diagnostiky závažných onemocnění a včasného zahájení odpovídající léčby.

8.5 Přínosy pro další rozvoj programů časného zachytu

Význam vytvořeného souboru edukačních materiálů přesahuje rámec programů realizovaných v projektu DAIZ. Získané zkušenosti představují metodický základ využitelný při přípravě dalších programů časného zachytu i dalších preventivních aktivit ve zdravotnictví.

Vytvořené principy umožňují:

- využít ověřené postupy při přípravě nových programů,
- zkrátit dobu potřebnou pro vytvoření komunikační podpory,
- zajistit jednotnou kvalitu budoucích edukačních materiálů,
- efektivněji plánovat komunikační kampaně,
- využívat již vytvořené šablony a metodické postupy,
- rozvíjet moderní digitální formy edukace.

Soubor edukačních materiálů tak nepředstavuje jednorázový projektový výstup, ale základ dlouhodobě využitelného systému komunikační podpory programů časného zachytu.

8.6 Dlouhodobá udržitelnost vytvořených materiálů

Jedním z hlavních principů projektu DAIZ bylo vytvoření materiálů, které budou využitelné i po ukončení projektu.

Toho bylo dosaženo zejména:

- využitím elektronických forem publikace,
- možností průběžné aktualizace obsahu,
- jednotnou metodikou tvorby,
- zapojením odborných garantů do správy obsahu,
- propojením s informačními portály Národního screeningového centra,
- využíváním otevřených komunikačních kanálů.

Tento přístup umožňuje dlouhodobé využívání vytvořených materiálů a jejich postupné rozšiřování o nové programy časného zachytu.

9 Závěr

Programy časného zachytu představují jeden z nejúčinnějších nástrojů moderní preventivní zdravotní péče. Jejich úspěch však nezávisí pouze na kvalitě diagnostických metod nebo organizaci zdravotních služeb, ale také na systematické, odborně garantované a srozumitelné komunikaci se zdravotnickými pracovníky i širokou veřejností.

Zkušenosti získané při realizaci projektu **Datové, analytické a informační zázemí pro podporu a zvyšování kvality preventivních programů časného zachytu onemocnění (DAIZ)** potvrzují, že komunikační a edukační podpora musí být nedílnou součástí přípravy, implementace i dlouhodobého rozvoje každého programu časného zachytu. Nestačí vytvořit odbornou metodiku – stejně důležité je zajistit její jednotnou, srozumitelnou a důvěryhodnou interpretaci všem subjektům zapojeným do realizace programu.

V rámci projektu byl vytvořen ucelený soubor metodických, informačních a edukačních materiálů určených zdravotnickým pracovníkům i veřejnosti. Jejich příprava vycházela z jednotných principů odborné správnosti, srozumitelnosti, praktické využitelnosti, dostupnosti a jednotné vizuální identity. Tyto principy se osvědčily napříč jednotlivými programy a představují využitelný metodický rámec pro přípravu komunikační podpory dalších screeningových a preventivních programů.

Projekt zároveň potvrdil, že komunikační strategie musí být vždy přizpůsobena charakteru konkrétního programu i jeho cílovým skupinám. Odlišný přístup vyžadují nově zaváděné populační screeniny, dlouhodobě fungující programy, odborně-metodické projekty i digitální nástroje využívané ve zdravotnictví. Společným jmenovatelem však zůstává poskytování odborně garantovaných, srozumitelných a prakticky využitelných informací podporujících informované rozhodování zdravotnických pracovníků i občanů.

Komunikační a edukační výstupy vytvořené v projektu DAIZ navazují na dlouhodobou činnost Národního screeningového centra, které obdobné principy uplatňuje také při komunikaci dalších screeningových a preventivních programů prostřednictvím odborných webových portálů, vzdělávacích materiálů, konferencí i sociálních sítí. Tím je zajištěna kontinuita, dlouhodobá udržitelnost i možnost průběžné aktualizace vytvořených materiálů.

Soubor edukačních a komunikačních materiálů vytvořený v rámci projektu DAIZ tak představuje nejen jeden z jeho klíčových výstupů, ale také metodický základ pro rozvoj budoucích programů časného zachytu v České republice. Přispívá ke sjednocení odborných postupů, efektivnější komunikaci mezi zdravotnickými pracovníky a veřejností, vyšší účasti cílové populace v preventivních programech a v konečném důsledku k časnějšímu zachytu závažných onemocnění a zlepšování zdravotního stavu obyvatel.

Komunikační linka Národního screeningového centra „**Obraz vašeho zdraví**“ vystihuje podstatu tohoto přístupu. Komunikační a edukační podpora není doplňkem preventivních programů, ale jedním z klíčových předpokladů jejich úspěšné implementace, dlouhodobé udržitelnosti a skutečného přínosu pro zdraví populace.

